

บทที่ 2

ภาษาศาสตร์กับการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศส

ภาษา คือสิ่งที่ใช้ติดต่อสื่อสารกัน เป็นสื่อของความรู้สึกรู้สึกนึกคิด สื่อของความเข้าใจในหมู่สมาชิกของชุมชนที่พูดภาษาเดียวกัน สื่อความเข้าใจในหมู่คนไทย คือ ภาษาไทย สื่อความเข้าใจในหมู่คนฝรั่งเศส คือ ภาษาฝรั่งเศส

ปัจจุบันคนใช้ภาษาฝรั่งเศสทั่วโลกมีประมาณ 150 ล้านคน ทั้งในฝรั่งเศสและในดินแดนอื่น ๆ ของโลก ภาษาฝรั่งเศสจึงเป็นภาษาที่ยังมีชีวิตอยู่ (la langue vivante) เพราะใช้พูดในชีวิตประจำวันในหมู่คนที่มีชีวิต ต่างไปจากภาษาที่ตายแล้ว (le langue morte) เช่น ภาษาลาติน ซึ่งใช้กันอยู่เฉพาะในวงนักปราชญ์ ราชบัณฑิต หรือพวกพระ ภาษาที่ยังมีชีวิตย่อมมีการเปลี่ยนแปลง มีคำศัพท์ สำนวนใหม่ ๆ ที่คนบัญญัติขึ้นจนเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ และจะไม่วันหยุดนิ่ง แต่จะมีวิวัฒนาการเรื่อยไปไม่มีที่สิ้นสุดตราบเท่าที่ยังมีคนใช้อยู่

ประวัติย่อของภาษาฝรั่งเศส

กำเนิด (Origine) ภาษาฝรั่งเศสมีรากฐานมาจากภาษาลาติน ซึ่งเป็นภาษานานาชาติของซีกโลกทางตะวันตกในยุคโบราณและยุคกลาง เนื่องจากขณะนั้นอาณาจักรโรมันแผ่ขยายออกไปกว้างใหญ่ ภาษาลาตินจึงกลายเป็นภาษาทางศาสนา และภาษาของรัฐที่ประชาชนทุกคนต้องพูด ชาวGaulois (บรรพบุรุษของคนฝรั่งเศส) ชั้นสูง เรียนภาษาลาตินในโรงเรียน ส่วนพวกประชาชนธรรมดาก็ได้ใช้ ภาษานี้กับพวกทหารและพ่อค้าชาวโรมัน นับเป็นการเรียนภาษาด้วยวิธีตรง (méthode directe) แต่เป็นภาษาลาตินแบบชาวบ้าน (le latin populaire) เต็มไปด้วยศัพท์สแลง (argot) และเกิดคำใหม่ ๆ มาก เพราะชาวบ้านได้ยินอย่างไรก็พูดอย่างนั้น เพี้ยนไปจากภาษาลาตินที่ดี

เมื่อโรมันเสื่อมอำนาจ อิทธิพลของพวกอนารยะ “les Barbares” ที่รุกรานเข้าไปในดินแดนฝรั่งเศส ได้ตัดความสัมพันธ์ของแคว้นไกลกับโรมให้แยกออกจากกันอย่างเด็ดขาด

ต่อมาอนารยชนพวกใหม่ที่รุกรานแคว้นไกลในสมัยศตวรรษที่ 4 และ 5 กลับรับอารยธรรมและพูดภาษาของชาติผู้แพ้ กระนั้นก็ดีศัพท์ทางทหารหลายคำได้มาจากอนารยะเหล่านี้ เช่น guerre, maréchal เป็นต้น

ภาษาฝรั่งเศสยุคโบราณ (Ancien Français)ศตวรรษที่ 11-14 สมัยนั้นอาณาจักรฝรั่งเศสยังไม่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน แต่ละแคว้นแคว้นก็มีภาษาถิ่นของตน (dialecte) ในบรรดาภาษาถิ่น 20 ภาษานั้น ภาษาที่มีความสำคัญที่สุดคือ

1. Les dialectes d' oc ใช้พูดกันทางตอนใต้ของแม่น้ำลัวร์
2. Les dialectes d' oïl ใช้พูดกันทางตอนเหนือของแม่น้ำลัวร์
3. Le francien ใช้พูดกันในดินแดนรอบ ๆ ปารีสที่เรียกว่า L' Ile de la France ด้วยเหตุผลทางการเมือง เมื่อเจ้าผู้ครองนครหรือ Ducs de France หลาย ๆ องค์ได้กลายเป็น

มาเป็นพระเจ้าแผ่นดินของฝรั่งเศส ภาษาของกษัตริย์ "le francien" จึงกลายเป็น ภาษาฝรั่งเศส "le français" ภาษาถิ่นอื่น ๆ ลดความสำคัญลงไปหมด

ภาษาฝรั่งเศสยุคกลาง (Moyen Français) ศตวรรษที่ 15-16 เริ่มสมัยใหม่ (Temps Modernes) อันมีปฐมเหตุจาก 4 ประการ กล่าวคือ

1. การประดิษฐ์เครื่องพิมพ์
2. การค้นพบดินแดนใหม่ ๆ
3. สงครามกับอิตาลี
4. แรغبันดาลใจจากอารยธรรมของกรีก และโรมัน

มีการสร้างคำศัพท์ใหม่ ๆ ใช้ในภาษา โดยยืมคำมาจากภาษากรีกและลาตินอีก โดยเฉพาะคำศัพท์ทางด้านนามธรรมและวิทยาศาสตร์ ส่วนคำทางด้านศิลปะก็ได้มาจากภาษาอิตาลี แต่ภาษาฝรั่งเศสสมัย Renaissance นี้เข้าใจยากเพราะผสมกันหลายอย่างทั้งฝรั่งเศสโบราณ กรีก ลาติน อิตาลี ภาษาถิ่น และคำที่บัญญัติกันขึ้นเองอย่างอิสระ รวมทั้งโครงสร้างประโยคหลายหลากชนิด ในปัจจุบันจึงมีแต่ผู้เชี่ยวชาญเท่านั้นที่สามารถอ่านและเข้าใจ texte สมัยนั้นได้เช่น texte ของ Rabelais

กษัตริย์ฝรั่งเศสในยุคนั้น คือพระเจ้า François ที่ 1 ได้บังคับให้ใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาราชการ ทั้งในวงการศาลและในวงการปกครอง เป็นภาษากลางของชาติที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันทั่วประเทศ

ภาษาฝรั่งเศสคลาสสิก (Français 'Classique) ศตวรรษที่ 17-18 ด้วยความตั้งใจจะทำให้ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาบริสุทธิ์หลีกเลี่ยงการใช้ถ้อยคำที่เห็นว่าด้าด้อยเพราะชาวบ้านใช้พูดกัน บางทีเป็นภาษาถิ่นหรือภาษาผสมของชาติต่าง ๆ จึงได้มีการตราไว้ว่า ภาษาฝรั่งเศสที่ดี คือภาษาที่ใช้ในการสนทนากันใน salon เป็นภาษาของชนชั้นสูง สงวนไว้แก่เหล่านักปราชญ์ ผู้มีการศึกษา และคนในระดับผู้นำ ตัวอย่างคือภาษาในนิยายของ Mme. de La Fayette หรือละครโศกนาฏกรรมของ Racine ซึ่งจะเห็นได้ว่า มีคำศัพท์อันจำกัด การเลือกใช้โครงสร้างเป็นไปอย่างรอบคอบตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด รวมทั้งเป็นภาษาที่ใช้ในการวิเคราะห์ทางด้านจิตวิทยาด้วย ส่วนภาษาของ Voltaire ในศตวรรษที่ 18 ก็แจ่มแจ้งใช้คำธรรมดา ๆ อ่านเข้าใจ

ชัดเจนว่าหมายถึงอะไร

ภาษาฝรั่งเศสที่พูดกันในหมู่ชนชั้นสูงนี้ (langue aristocratique) ได้แผ่ขยายอิทธิพลไปอย่างกว้างขวางมาก กลายเป็นภาษาอันโก้เก๋ ในวงสังคมชั้นสูง ทั้งในราชสำนักฝรั่งเศสตลอดจนราชสำนักของกษัตริย์อื่น ๆ ในยุโรปไม่ว่าจะเป็นโปแลนด์ ออสเตรีย เยอรมัน และรัสเซีย ฯลฯ

ในขณะที่เดียวกันภาษาที่คนทั่วไปพูดกันในถนน ตามร้านค้า และในโรงงานจะเป็นอย่างไรนั้นยังค่อนข้างจะมีดม่น ไม่ทราบแน่ชัดว่ามีลักษณะเป็นเช่นใดบ้าง

ภาษาฝรั่งเศสสมัยใหม่ (Français Moderne) ศตวรรษที่ 19-20 หลังจากการปฏิวัติใหญ่ในฝรั่งเศส และการมีชนชั้นใหม่ในสังคม คือ พวก bourgeoisie ภาษาเกิดอย่างอิสระทั้งคำศัพท์และกฎเกณฑ์ที่เคยพะวงก็เลือนหายไป ใครอยากพูดหรือเขียนอะไรก็เขียนออกมาตามที่ใจปรารถนาให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านเข้าใจเท่านั้น ภาษาของวูฒิสมาชิก นักหนังสือพิมพ์หรือคนสามัญก็เหมือนกันหมด นักเขียนใหญ่อาจนำศัพท์สแลงหรือคำพูดที่พูดกันในหมู่มัจฉาชีพใส่ลงไปในงานเขียนของตน อันต่างไปจากสมัยศตวรรษที่ 17-18

ภาษาต่างประเทศเริ่มมีอิทธิพลอีก โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ เช่น คำที่เกี่ยวกับกีฬา :- เทนนิส ฟุตบอล ศัพท์เทคนิค เช่น wagon, tunnel ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์มีส่วนช่วยในการประดิษฐ์คำใหม่ด้วย เป็นต้นว่า téléphérique, stéthoscope

ฉะนั้นภาษาฝรั่งเศสในปัจจุบันจึงอยู่ห่างไกลจากความบริสุทธิ์เมื่อครั้งอดีตโดยเฉพาะภาษาประจำวันของคนหนุ่มสาว เต็มไปด้วยศัพท์สแลง ผิดไวยากรณ์และใช้คำจากที่มาจากต่าง ๆ กัน แม้แต่คนสมองทึบก็ยังรู้จักคำพวกนี้ อาทิเช่น un spoutnik (จากรัสเซีย) un corner (อังกฤษ) le rock'n roll (อเมริกัน) du whisky (สก๊อต) des gelatis (อิตาลี) แต่ขณะเดียวกันพวกเขากลับไม่รู้จักรากการทำให้ accord des participes หรือไม่รู้จักรากการกระจายกริยา

ภาษาฝรั่งเศสในระดับต่าง ๆ (Les niveaux de langue)

ถ้าพิจารณาให้ต้องแท้ ภาษาไทยมีภาษาในระดับต่าง ๆ หลายระดับ เป็นต้นว่า ราชศัพท์ สำหรับเจ้านาย ภาษาที่ใช้พูดกับผู้ใหญ่ ภาษาที่พูดกันในหมู่เพื่อน หรือภาษาที่พูดกับคนต่ำกว่า ภาษาฝรั่งเศสก็เช่นเดียวกัน มีภาษาในระดับต่าง ๆ ซึ่ง Stourdzé (1971 : 37-44) ได้จำแนกรายละเอียดไว้หลายประการ ดังนี้ :-

ก่อนอื่นขอทำความเข้าใจถึงภาษา 2 ชนิดก่อน คือ

1. ภาษาร่วมสมัยหรือภาษาปัจจุบัน (Langue contemporain)

2. ภาษาคลาสสิก หรือภาษาโบราณ (Langue classique)

ในสมัยที่การเดินทางยังลำบากมาก ผู้ที่เรียนภาษาต่างประเทศมักไม่มีโอกาสไปพำนักอยู่ในประเทศที่พูดภาษานั้นเป็นภาษาแม่ การศึกษาที่เขาได้รับจึงเน้นหนักไปทางด้านอ่านมากกว่าพูด นักเรียนมักจะมีความรู้อย่างดีในตัวภาษา เพราะศึกษาจากวรรณคดีที่คัดลอกมา วรรณคดีนั้นมักจะเป็นวรรณคดีคลาสสิก (littérature classique) ฉะนั้นทั้งภาษาเขียนหรือภาษาพูดของนักเรียนจึงมักจะใช้คำศัพท์และสำนวนที่ล้าสมัยแล้ว เช่น

gentilhomme = ผู้ดี, สุภาพบุรุษ

ouïr = ได้ยิน

การเรียนภาษาฝรั่งเศสสมัยก่อนจึงมีทั้งภาษาปัจจุบัน กับภาษาคลาสสิกปะปนกันอยู่ แต่ในสมัยนี้ ครูที่อยู่ในประเทศอื่น ๆ ที่ไม่ได้ใช้ภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาแม่จะเลือกบทอ่าน (texte) ร่วมสมัย เช่น นิยาย บทละคร บทความจากหนังสือพิมพ์ หรือเรื่องสั้น ๆ ทางทีวีให้นักเรียนศึกษาแทน แล้วจึงค่อยเรียนบทความที่ใช้ภาษาโบราณในมหาวิทยาลัยต่อไป

ภาษาปัจจุบัน (Langue contemporain) แบ่งออกเป็น

1. Langue populaire
2. Bon usage
3. Langue littéraire

Langue populaire ใช้กันอยู่ในบางสังคม คนส่วนใหญ่ที่ใช้คือชาวฝรั่งเศสที่ไม่มีการศึกษา เป็นภาษาที่มีรูปแบบและกฎไวยากรณ์อันไม่ขึ้นกับกฎเกณฑ์ใด ๆ เพียงแต่ผู้ฟังสามารถเข้าใจเรื่องราวที่ส่งไปได้ก็พอเพียงแล้ว

ภาษาที่ตรงกันข้ามกับ Langue populaire คือ Langue littéraire หรือภาษาวรรณคดีอันไพเราะ สละสลวยที่นักประพันธ์หรือกวีใช้ โดยเลือกสรรทั้งคำศัพท์และความหมาย ใช้เวลาร่างยาวนาน ถือเป็นงานสร้างสรรค์ทางศิลปะอย่างหนึ่ง

ตัวอย่างของภาษาทั้ง 2 ประเภทนี้คือ

Langue populaire : On bouffe trop bien chez vous = เรา “แดก” ได้มากที่บ้านของท่าน

Langue littéraire : Pour délicieux que soit votre mets je ne saurais en reprendre, votre festin m' a comblé = อาหารที่บ้านท่านช่างอร่อยล้ำ ข้าพเจ้าไม่ทราบว่าจะรับประทานได้เช่นนี้ที่ไหนอีก ข้าพเจ้าขอเรียนย่ำว่ารับประทานได้มากเหลือเกินในเคหาสน์ของท่าน

จะเห็นได้ว่าภาษาทั้ง 2 ระดับนี้มีความหมายเหมือนกันคือ On mange très bien chez

vous แต่ก็ไม่เหมาะสมทั้งคู่ที่จะสอนนักเรียน เพราะตัวอย่างแรกเป็นภาษาชาวบ้าน ตัวอย่างหลังก็เป็นภาษาวรรณคดีเกินไป

ระดับของภาษาที่อยู่ตรงกลางระหว่าง langue populaire กับ langue littérature คือ bon usage อันมีคำศัพท์ รูปแบบและวากยสัมพันธ์ (syntaxe) ที่มีมาตรฐาน ผู้ใช้ต้องเป็นผู้มีความรู้มากกว่าระดับชาวบ้านไว้การศึกษา

อันที่จริง bon usage คือผลิตผลที่มาจากการศึกษาที่ให้นักเรียนในครอบครัวยุโรปกับกำรศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จากสถิตินั้นเด็กจะรู้จักและใช้สำนวนภาษาทั้งหลายเมื่ออายุระหว่าง 14 ถึง 18 ปี หรือช่วงเวลาก่อนจะถึงการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย

สำหรับผู้ซึ่งใช้ภาษาตามมาตรฐานของ bon usage เราสามารถจะจำแนกข้อแตกต่างที่เห็นชัดของ “กลุ่ม” บุคคล โดยแบ่งตามอายุ เช่นเป็นคนหนุ่มสาวหรือคนแก่ หรือตามถิ่นกำเนิด เช่นเป็นชาวชนบทหรือชาวปารีส เป็นต้นว่า การทำ liaison ซึ่งไม่ใช่ liaison บังคับ⁵ แต่หมายถึง liaison ที่จะทำหรือไม่ทำก็ได้อันมีมากมายในภาษาฝรั่งเศส เช่น tu seras aimé หรือ tu seras aimé, il avait habité หรือ il avait habité, pas encore หรือ pas encore โดยทั่ว ๆ ไป ชาวปารีสที่มีอายุราว 25 ปี จะทำ liaison ที่ไม่บังคับน้อยกว่าชาวปารีสที่อายุประมาณ 50 ปี แต่ชาวปารีสที่มีอายุราว 50 ปี จะทำ liaison น้อยกว่าชาวชนบทอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน

ข้อสังเกตอีกประการหนึ่งคือ คนฝรั่งเศสคนเดียวกันซึ่งใช้ bon usage อาจจะใช้แตกต่างกันไปกับผู้ฟังที่ต่างกัน อาจจะใช้ขึ้นกับช่วงเวลาที่พัก หรือตามอารมณ์ส่วนตัวของเขา นั่นคือขึ้นกับสถานการณ์ที่จะใช้ภาษา เป็นต้นว่า คนฝรั่งเศสคนหนึ่งจะพูดว่า “ฉันไม่รู้” เมื่อเขาใช้พูดกับเด็กอาจจะใช้แค่ “Ché pas” หรือ “J'en sais rien” ถ้าพูดกับเพื่อนร่วมงาน เขารู้ว่ากำลังพูดกับใคร เขาก็พูดตามอารมณ์เขาเช่น “Ché pas” หรือ “Je n(e) sais pas” แต่กับคนระดับสูงกว่า ก็อาจจะเป็น “Je n(e) sais pas” หรือในบางกรณี “Excusez-moi monsieur, je ne saurais vous l(e) dire”

ดังนั้นเราควรสังเกตให้เห็นถึงระดับที่แยกย่อย (sous-niveau) ลงไปอีกของ bon usage

Bon usage ประกอบด้วย

1. Langue familière
2. Langue courante

⁵ ตัวอย่างของ liaison บังคับคือ Ils habitent cet appartement, depuis dix ans

3. Langue soignée

Langue familière เป็นภาษาที่ใช้กันในครอบครัวกับเพื่อนฝูง ใช้กับคนใกล้ชิดสนิทสนม เป็นภาษาที่เป็นไปเองตามธรรมชาติ ตรีศตรองน้อย รับอิทธิพลมาจาก langue populaire เราสามารถจะพิจารณาตัดสินได้ว่า langue familière คือ langue populaire ที่กลั่นกรองแล้ว อันเป็นผลมาจากการศึกษา

ตรงข้ามกับ langue familière คือ langue soignée (หรือ langue soutenue) เป็นต้นว่าถ้าเรามีบทความที่จะต้องเขียนลงในนิตยสารหรือเขียนวิทยานิพนธ์สักเล่ม จะต้องไปร่วมสัมมนาหรือพูดรายงานต่อชุมชน เราควรจะทำอย่างไร ที่จะให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเข้าใจข่าวสารที่เราส่งไปอย่างดีที่สุด เราต้องเลือกใช้สำนวนภาษาด้วยความระมัดระวัง ให้ถูกต้องสละสลวยที่สุด รวมทั้งกระจ่างที่สุด นั่นคือการสร้างสรรค์ langue soignée ขึ้นมาและถ้า langue familière รับอิทธิพลมาจาก langue populaire, langue soignée ก็รับอิทธิพลมาจากการศึกษาทางวรรณคดี

ชาวต่างชาติซึ่งไปอยู่ในฝรั่งเศส ไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์หรือเวลาใด ๆ ควรจะต้องเรียนรู้ที่จะไม่ใช้ langue familière หรือ langue soutenue เกินไป เพราะไม่เหมาะสมทั้งคู่ ทางออกก็คือต้องยึดมั่นทางสายกลางของ bon usage นั่นคือการใช้ langue courante หรือ langue quotidienne เช่นเดียวกับที่ คนฝรั่งเศสส่วนใหญ่ใช้กัน

ตัวอย่างระดับชั้นของภาษา bon usage คือ

Langue familière	Langue Courante	Langue soignée
rudement bon	très bon	très bon
alors	donc	aussi (+ inversion)
bouquin	livre	ouvrage
être déboussolé	être perdu	être désorienté
avoir la frousse	avoir peur	craindre

สรุปได้ว่า langue courante คือ langue standarde หรือภาษามาตรฐาน ซึ่งผู้มีการศึกษาพอประมาณใช้กันในชีวิตประจำวัน ภาษามาตรฐานนี้แบ่งเป็น 2 ชนิด คือ

1. langue courante parlée
2. langue courante écrite

หมายถึงภาษาพูดกับภาษาเขียนซึ่งแตกต่างกันนั่นเอง การทราบความแตกต่างกันของภาษาพูดกับภาษาเขียนเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับเรื่องวิธีสอนภาษาครูที่สอนภาษาฝรั่งเศสเป็นวิชาภาษาต่างประเทศ จะต้องมึจุดหมายที่สำคัญอยู่ในสามัญสำนึกว่าระดับของนักเรียนที่สอนเป็นอย่างไร และจะต้องพยายามให้นักเรียนได้มาซึ่งภาษาในการติดต่อสื่อสารอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพด้วย langue courante ทั้งในการพูดและการเขียนที่เหมาะสมกับระดับของนักเรียนที่สอน แม้บางครั้งครูจะให้บทความทางวรรณคดีแก่นักเรียนครูต้องตระหนักว่าจะต้องพยายามให้เด็กมีความรู้เพิ่มพูนขึ้น และได้สัมผัสกับภาษาฝรั่งเศสมาตรฐานที่ใช้กันในชีวิตประจำวันมากกว่าภาษาวรรณคดี

เพื่อให้เข้าใจภาษาฝรั่งเศสในระดับต่าง ๆ มากขึ้น โปรดดูตารางข้างล่างนี้

LANGUE CONTEMPORAINE				LANGUE CLASSIQUE
LANGUE POPULAIRE	BON USAGE			LANGUE LITTÉRAIRE
	Langue familière	Langue courante	Langue soignée	
		parlée	écrite	
INSTINCTIVE		ELABORÉE		

ความแตกต่างระหว่างภาษาพูดและภาษาเขียน

ภาษาพูดในชีวิตประจำวัน แบ่งออกได้กว้าง ๆ เป็น 3 แบบ

1. ชีวิตภายในบ้าน
2. ชีวิตการติดต่อกับผู้อื่นในวงแคบ เช่น ที่โรงเรียน ไปเที่ยว
3. ชีวิตการติดต่อกับผู้อื่นในวงกว้าง เช่น ในงานสังคม

ภาษาพูดมีหลายแบบ ตามประเภทของบุคคลแต่ละคนที่พูด ตามพื้นฐานสังคมและพื้นฐานการศึกษา ตามสถานการณ์และเวลาของการพูด ปัจจุบันแบบเรียนภาษาฝรั่งเศสมักเป็นบทเรียนประเภทบทสนทนา เน้นหนักเรื่องการพูดก่อนอื่นแทบทั้งสิ้น

ภาษาเขียน เท่าที่ครูและนักเรียนฝรั่งเศสสอนและเรียนในขณะนี้ คือ ภาษาเขียนตามหนังสือเรียน นักเรียนได้ใช้ภาษาเขียนในการแต่งเรียงความ นอกจากนั้นยังมีภาษาเขียนแบบอื่นที่มีรูปแบบโดยเฉพาะ เช่น ภาษาวรรณคดี หรือภาษาจดหมายที่มีแบบแผนของการเขียนติดต่อกันมากมาย ประโยคที่ใช้ก็แตกต่างกันออกไปตามความมุ่งหมายของผู้เขียน

ความแตกต่างกว้าง ๆ ของภาษาพูด และภาษาเขียน คือ

1. สิ่งที่เราเขียน เราสามารถพูดเช่นนั้นได้ด้วย ตรงกันข้ามบางสิ่งที่เราพูด จะนำไปใช้เป็นภาษาเขียนมิได้ เพราะ

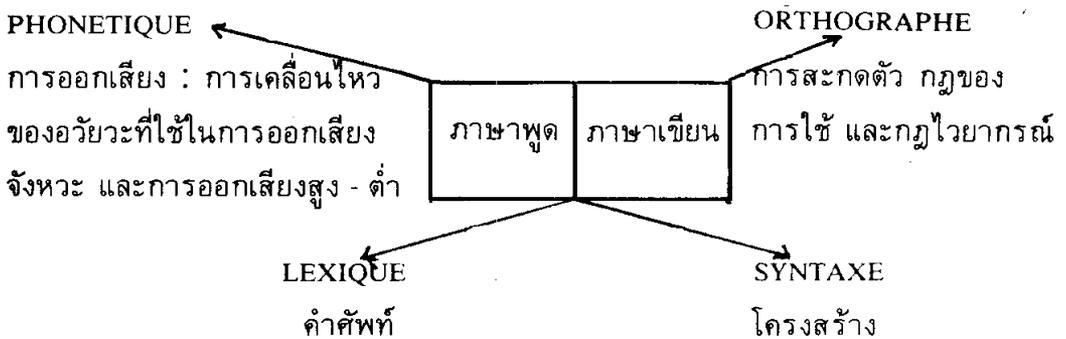
ก. ภาษาพูดเป็นที่ยอมรับมากกว่าถ้าจะผิดไวยากรณ์ หรือตัดคำบางคำออกไป เพื่อให้พูดได้อย่างรวดเร็ว ไม่เยิ่นเย้อและได้ใจความ เช่นการตัด "ne" ทั้ง เราอาจพูดว่า "J'crois pas" หรือ "il connaît rien à l'affaire" ได้อย่างสบาย แต่ถ้าเราเขียนเช่นนั้นในภาษาเขียน จะกลายเป็นคำผิดอันใหญ่หลวง ที่สะดุดตาผู้อ่านเป็นที่สุด แม้คำ *ça* ที่ใช้กันมากในภาษาพูด ถือว่าเป็นคำที่ไม่สุภาพ หรือไม่ถูกต้องถ้าใช้ในการเขียน

ข. คำศัพท์บางคำ ซึ่งเราใช้อย่างคล่องแคล่วในภาษาพูด กลับถูกกำจัดขอบเขตในการใช้ ถ้าจะใช้ในภาษาเขียน เช่น *un bus, un truc, un machin* หรือ *ne vous en faites pas*

2. ภาษาพูดอาจจะถือเป็น *langue familière* ที่ได้รับการกลั่นกรองแล้ว แต่ก็ยังคงความเป็นธรรมชาติ และผู้พูดพูดออกมาอย่างอัตโนมัติมีเวลาคิดน้อย นำคำมาเรียงต่อกันเข้าเพื่อให้ผู้ฟังเข้าใจข่าวสาร พูดแล้วก็แล้วกันไป ในขณะที่ภาษาเขียน ผู้เขียนมีเวลาสำหรับไตร่ตรอง คำนวณรวมทั้งย้อนกลับไปทบทวน ดังนั้นจึงมีเวลาเลือกสรรคำ หรือโครงสร้างที่ซับซ้อน ทำให้สละสลวยถูกต้องเท่าที่ใจต้องการได้ กล่าวได้ว่าภาษาเขียนเป็นงานสร้างสรรค์อย่างหนึ่ง อันอาจจะเริ่มต้นจาก *langue courante écrite* ไปสู่ *langue soignée* จนถึงขั้น *langue littéraire* ตามลำดับ

3. ภาษาพูด เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียง วิชา *phonétique* มีบทบาทมาก เพราะจะมีการฝึกหัดให้บังคับริมฝีปากเป็นรูปต่าง ๆ ใช้ลิ้นแตะที่ตรงไหนเนช่องปาก วิธีเปล่งเสียงมีอย่างไรจึงจะทำให้เกิดเสียงที่ต้องการอย่างถูกต้อง รวมทั้งการพูดโดยมีจังหวะ (*rythme*) มีลำดับวรรคตอนมีการออกเสียงสูงต่ำ (*intonation*) ตามลักษณะของประโยคคำถาม อุทาน ฯลฯ ส่วนภาษาเขียน คือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับว่าจะถ่ายทอดคำพูดหรือความรู้สึกนึกคิดลงเป็น

ลายลักษณ์อักษร คำทุกคำจะต้องสะกดอย่างถูกต้องจะต้องทราบว่า คำที่เราได้ยิน หรือที่คิดจะเขียน ถ้าออกเสียงอย่างนั้น ๆ จะต้องเขียนอย่างไร ตัวอย่างเช่นเสียงโอ [o] สามารถจะสะกดด้วย eau, au หรือ o ถ้าเราจะเขียนคำศัพท์ที่หมายถึงมีด เราจะต้องเลือกใช้ "eau" คือเขียน "couteau" ลงไป นอกจากนั้นยังต้องทราบหลักเกณฑ์ไวยากรณ์ ว่าด้วยการเปลี่ยนรูปคำ เช่น เติม "s" ท้ายคำนามเมื่อเป็นพหูพจน์ แม้ว่าในภาษาพูดจะไม่มีการออกเสียง "s" ก็ตาม และจะต้องรู้จักใส่เครื่องหมายวรรคตอนหรือเครื่องหมายคำถาม ฯลฯ ลงในที่ ๆ ควร

แนวคิดใหม่ในการเรียนภาษา

ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดใน การเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในปัจจุบัน คือ นักภาษาศาสตร์ (linguiste) นักการศึกษา (pédagogue) และนักจิตวิทยา (psychologue)

นักภาษาศาสตร์จะเป็นผู้คิดค้นหากฎเกณฑ์ของภาษา ค้นคว้าเกี่ยวกับภาษา เสร็จแล้วนักการศึกษาและนักจิตวิทยาจะร่วมกันรวบรวมเอาจิตวิทยาในการเรียนการสอน หลักวิชาที่จะให้การสอนมีประสิทธิภาพเกิดการเรียนรู้แก่นักเรียน มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ผลที่ตามออกมาคือ méthode (วิธีการสอน) รวมทั้งหนังสือเรียนที่เดินไปตามแนวของ méthode อันจะทำให้เกิดการสอนที่มีประสิทธิภาพที่สุดตามแนวการเรียนที่วางเอาไว้

ใน มัยก่อนเชื่อถือในเรื่อง "les grammaires traditionnelles" นักภาษาศาสตร์ว่าทุกภาษาในโลกมีกลไกอย่างเดียวกัน ก็คือ "la grammaire générale" :-

1. ภาษา เป็นตัวแทนของความคิด การเรียนภาษาคือการรู้จักภาษานั้น
2. ศึกษานิดและหน้าที่ของคำต่าง ๆ คำจะถูกแบ่งออกเป็นคำสรรพนาม คำคุณ-

ศัพท์ ฯลฯ

3. การเปลี่ยนแปลงรูปคำ เช่น celui → celle
 4. คำหลายคำประกอบกันทำให้เกิดเป็นประโยคอย่างไร แต่ละคำมีหน้าที่อย่างไร
 ในประโยคนั้น

5. ศึกษาความหมายของข่าว (sémantique)
6. ศึกษาว่าถ้ารูปคำเปลี่ยนจะทำให้ประโยคเปลี่ยนไปด้วย เช่น
 un homme arrive → des hommes arrivent.

จากแนวความคิดที่เชื่อในทฤษฎีของ grammaires traditionnelles วิธีการสอน
 ภาษาฝรั่งเศสในสมัยนั้นจึงใช้ méthode traditionnelle แบบเรียนคือ Cours de Langue et de
 Civilisation Françaises : Mauger หรือ A Paris : Alvanhe.

ประมาณปี 1965 ได้มีการค้นพบทฤษฎีใหม่ คือ "les grammaires structurales" มีการ
 วิเคราะห์รูปประโยค ศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ของส่วนประกอบของประโยค แนวคิด
 เรื่อง structuralisme เน้นว่า :-

1. ภาษาแต่ละภาษามีลักษณะเฉพาะของตนเอง มีโครงสร้างที่แตกต่างกันออกไป
 ไป ส่วนประกอบ (élément) แต่ละตัว จะมีความสัมพันธ์กับส่วนประกอบอื่น ๆ ตัวอย่างเช่น

ภาษา ก.	:	ก - ข - ค - ง - จ	ประโยคที่ 1
ภาษา ข.	:	ก ₁ - ข ₁ - ค ₁ - ง ₁ - จ ₁	ประโยคที่ 2

๒) จะมีความสัมพันธ์กับ ก หรือ ค หรือ ง แต่ไม่ได้มีความสัมพันธ์กับ ๒)
 นั่นคือไม่มีการเปรียบเทียบหรือไม่มีการแปลคำต่อคำระหว่างภาษา ก. กับ ภาษา ข.

2. ส่วนประกอบของประโยค จะมีความสัมพันธ์ในแนวนอน (rapport syntagmatique) *
 กับความสัมพันธ์ในแนวตั้ง (rapport paradygmatic) เช่น

le		livre		bleu	livre		bleu	= rapport syntagmatique
le		livre		bleu	bleu		jaune	= rapport paradygmatic
					I		jaune	

ในเรื่องความสัมพันธ์ในแนวตั้งนี้เราสามารถจะหาคำอื่น ๆ ที่ทำหน้าที่อย่างเดียวกัน
 มาแทนที่ได้ จนเกิดเป็นกลุ่มคำหรือประโยคมากมายไม่รู้จบ เช่น

le	livre	bleu
	cahier	jaune
ce	sac	noir
notre		

ส่วนความสัมพันธ์ในแนวนอน

$$\underbrace{\text{le livre } \quad \text{bleu}}_{\text{SN}} : \text{livre} + \text{bleu} = \text{N}$$

$$\text{le} + \text{N} = \text{SN}$$

N = nom SN = Syntagme nominal = กลุ่มคำ (groupe du nom) |

3. ใน *grammaire structurale* ประกอบด้วยส่วนสำคัญ 2 ส่วน

ก. รูปแบบของความสัมพันธ์ในแนวนอนของประโยคพื้นฐาน

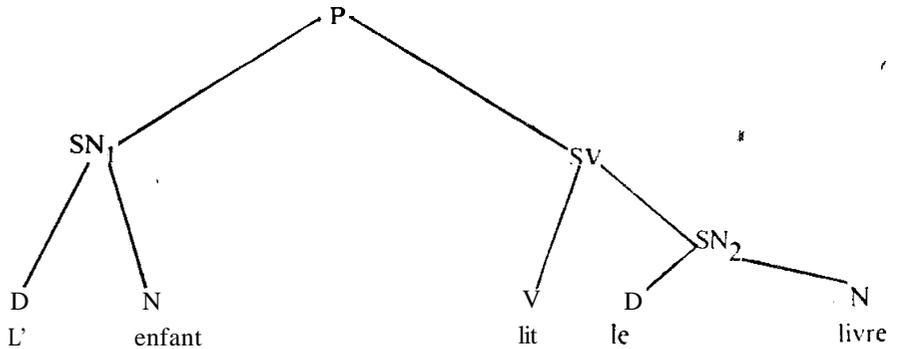
ประโยค \longrightarrow กลุ่มคำนาม + กลุ่มคำกริยา

P \longrightarrow SN + SV

ข. รูปแบบที่เปลี่ยนแปลงได้ และต้องกระทำถ้าถูกบังคับโดยกาล โดยบุรุษ โดยจำนวน หรือโดยกริยา

	axe syntagmatique \rightarrow			
axe paradygmatic	Le garçon	lit	un journal	aujourd' hui
	Hélène	lira	un journal	demain
	Les enfants	liront	un journal	demain
	Nous	lirons	un journal	demain

นอกจากนั้น นักภาษาศาสตร์ยังมีทฤษฎีที่เรียกว่า "les grammaires génératives" ซึ่งจะมีการแยกส่วนประกอบของประโยค และให้คำอธิบายเรื่องโครงสร้างประโยคในลักษณะของต้นไม้ (on peut représenter la structure de la phrase par un arbre)

$P \longrightarrow SN + SV$

$SV \longrightarrow V + SN$

$SN \longrightarrow D \text{ (Déterminant)} + N$

นักการศึกษาได้นำวิชาภาษาศาสตร์ ในเรื่อง *grammaire structurale* และ *grammaire générative* มาประยุกต์ใช้ในการสอนที่เรียกว่า *L'Enseignement Structuro-Global Audio-Visuel* หรือเรียกย่อ ๆ ว่า *méthode Audio-Visuelle* (วิธีสอนแบบโสตทัศนศึกษา) ซึ่งจะได้กล่าวถึงลักษณะและวิธีการสอนในบทต่อไป

สรุป การสอนด้วยวิธีโสตทัศนศึกษาเป็นแนวคิดใหม่ในการสอน

สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการสอนแผนใหม่ คือ

1. อิทธิพลของวิชาภาษาศาสตร์ (linguistique)

ภาษาศาสตร์คืออะไร ? คือการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภาษาด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มีการตั้งสมมุติฐานพิสูจน์หลักเกณฑ์ และกฎต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับโครงสร้างและลักษณะของภาษาแต่ละภาษา นักภาษาศาสตร์เน้นหลักในการเรียนการสอนภาษาว่า ผู้เรียนควรจะถูกฝึกให้สามารถฟังเข้าใจและพูดภาษาในส่วนของสอนให้ได้ก่อนจึงจะให้อ่าน และเขียน แนวความคิดของนักภาษาศาสตร์ในเรื่องของการสอนภาษามีดังนี้

ก. ภาษาเป็นเรื่องของการสื่อความหมายด้วยคำพูด นักภาษาศาสตร์คนสำคัญในยุคต้นศตวรรษที่ 20 คือ Bloomfield เสนอความเห็นไว้ว่า เมื่อภาษาพูดมาก่อนภาษาเขียน จึงควรสอนนักเรียนให้พูดได้ก่อนที่จะฝึกเขียน

ข. ภาษาเป็นโค้ด (code) ในระบบการสื่อสาร จึงต้องมีการเรียนรู้ เพื่อแปลความหมายและใช้โค้ดนั้นได้ การทำงานของนักภาษาศาสตร์ คือ การถอดโค้ดด้วยการให้คำอธิบายกลไกของภาษาเท่าที่จะทำได้โดยอิงหลักวิทยาศาสตร์

ค. ภาษาหรือโค้ดนี้คือ การผสมผสานของเสียง (son) ศัพท์ (lexique) และวากยสัมพันธ์ (syntaxe ou structure)

ง. นักภาษาศาสตร์เชื่อว่า การเรียนภาษาไม่ควรเรียนเป็นคำโดด แต่ควรเปลี่ยนเป็นการเรียนภาษาด้วยกลุ่มคำ เรียงอยู่ในที่ ๆ ถูกต้องตามกำหนดของโครงสร้าง และระบบของภาษา เพื่อให้สื่อความหมายได้สมบูรณ์ตามต้องการ

จ. การเรียนภาษามีใช้เน้นแต่เรื่อง “รู้” (savoir) ในสิ่งนั้น ตรงกันข้ามจะต้อง “ทำเป็น” (savoir faire) อันเปรียบได้กับ connaissance pratique

ดังนั้น แนวทางการสอนแบบใหม่จึงเน้นในเรื่องการฝึกให้เกิด compétence ทั้ง 2 ด้าน คือ compétence orale et écrite

2. ความเคลื่อนไหวของนักจิตวิทยา และนักการศึกษาแบบใหม่

ก. กลุ่ม Behavioriste ศึกษาด้านพฤติกรรมที่สังเกตเห็นได้เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ในเรื่องของความสัมพันธ์ของสิ่งเร้า และปฏิกิริยาตอบสนอง (système stimulus-réponse) Thorndike ระบุว่า การเรียนรู้ของสัตว์และมนุษย์คล้ายคลึงกัน เป็นการเชื่อมโยงของสิ่งเร้าและปฏิกิริยาตอบสนอง โดยวิธีการลองผิดลองถูก เรื่องของการพูดของคนไม่แตกต่างไปจากพฤติกรรมอื่น ๆ พฤติกรรมที่มีการฝึกบ่อย ๆ แก่ไขสิ่งที่มีติดไปด้วยในตัว รวมทั้งเปลี่ยนไปที่ละขั้นตอนจะนำไปสู่จุดหมายปลายทางใหญ่ได้

Skinner นักจิตวิทยาอีกคนหนึ่งเชื่อว่า การกระทำใดที่ได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มให้เกิดการกระทำนั้นอีก ส่วนการกระทำที่ไม่ได้รับการเสริมแรงย่อมมีแนวโน้มที่จะทำให้ความถี่ของการกระทำนั้นค่อย ๆ หายไปและหายไปที่สุดในที่สุด ดังนั้น ถ้านักเรียนเรียนภาษาด้วยการฝึกบ่อย ๆ (โดยเฉพาะฝึกพูด) ย่อมเป็นการเสริมแรงให้ทำอีกรวมทั้งจำประโยคที่ถูกต้อง จึงเกิดความสนุกและอยากเรียนเพิ่มมากขึ้นเพราะสามารถใช้ภาษาที่เรียนได้อย่างถูกต้อง ตรงกันข้ามถ้าเรียนแล้วไม่ได้รับการฝึกฝนเลย แนวโน้มที่จะลืมสิ่งที่เรียนมาย่อมมีเปอร์เซ็นต์สูงขึ้นหลายเท่าตัว

นอกจากนั้นการนำภาษาไปใช้ในสถานการณ์นอกห้องเรียน การทำแบบฝึกหัดตลอดจนบทสนทนา จะต้องเป็นภาษาที่ใช้กันในชีวิตประจำวัน ไม่ควรเป็นภาษาที่ผู้เรียนไม่มีโอกาสจะได้พบเห็นหรือได้ใช้ในชีวิตจริง

ข. กลุ่ม structuraliste เน้นการวิเคราะห์ภาษาตามโครงสร้างมีความเห็นวาทษาแต่ละภาษามีลักษณะเด่นพิเศษของตนเอง ซึ่งไม่เหมือนกัน คือ ไม่มีแบบของไวยากรณ์ที่เป็นแบบรวมซึ่งสามารถอธิบายโครงสร้างของภาษาต่าง ๆ ได้หมด ฉะนั้นในการสร้างบทเรียนจึงได้ดึงเอาส่วนที่เป็นปัญหา และมีประโยชน์แก่ผู้เรียนมาสร้างขึ้นโดยพยายามเน้นให้มีการฝึกฝนก่อนเป็นพิเศษ

ค. แนวความคิดทางด้านการศึกษา pragmatisme ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ที่เรียนไปใช้ได้โดยตรง เป็นการเตรียมผู้เรียนทั้งด้านร่างกายและจิตใจ เน้นการปฏิบัติมากกว่าเนื้อหาวิชา เป็นส่วนหนึ่งด้วยที่ทำให้การสอนภาษาในแนวใหม่เกิดขึ้น

3. ความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มีส่วนช่วยในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษา เพราะเมื่อมีการผลิตเทป เครื่องเล่นเทป วิทยุ โทรทัศน์ กล้องถ่ายภาพยนตร์ สไลด์ เครื่องฉายภาพทึบแสง และอื่น ๆ ช่วยให้นักการศึกษา นำอุปกรณ์เหล่านั้นมาใช้ในห้องเรียน อเมริกาเป็นประเทศแรกที่เริ่มนำอุปกรณ์เหล่านั้นมาใช้ในการสอนภาษาโดยเฉพาะ

“le magnétophone, en introduisant le native speaker dans la salle de classe a permis de fournir à l'élève, au stade de l'initiation, un modèle de langue d'une authenticité absolue, que l'on peut réentendre à volonté.”

X X X x

ส่วนประเทศฝรั่งเศสนั้น นับแต่สงครามโลกครั้งที่ 2 ภาษาฝรั่งเศสแผ่ขยายออกไปอย่างกว้างขวาง อาณานิคมฝรั่งเศสได้รับอิสรภาพมากมาย แต่บางแห่งก็ยอมรับภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาประจำชาติ (langue nationale) และอีกหลายประเทศก็ยอมรับภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่างประเทศ (langue étrangère) นอกจากนั้นคนต่างชาติ เช่น อัฟริกาเหนือ หรือจากยุโรปบางแห่งได้เข้าไปทำงานในฝรั่งเศสจำนวนมาก ฝรั่งเศสจึงจำเป็นต้องหาวิธีสอนภาษาแก่ชาวต่างชาติเหล่านั้น ประกอบกับฝรั่งเศสเห็นว่าวิธีการสอนแบบเก่าไม่ได้ผล และเห็นว่าอเมริกามีวิธีสอนทหารที่ไปประจำการ ในประเทศต่าง ๆ ในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้ผลดี ทหารสามารถพูดติดต่อและหาข่าวจากชาวพื้นเมืองได้ โดยวิธีการสอนแบบฟัง - พูด หรือแบบโสดักศึกษศึกษา ฝรั่งเศสจึงได้นำแนวคิดใหม่ซึ่งได้กล่าวแล้วมาประยุกต์ใช้ในการสอนภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษา

ต่างประเทศ โดยมีสถาบันสำคัญ 2 แห่ง คือ Ecole Normale Supérieure de Saint Cloud และ L'Institut de Phonétique ทำการค้นคว้าร่วมกันเพื่อสร้างแผนการสอนและแบบเรียนด้วยวิธีโสตทัศนศึกษา

Le français fondamental

แนวความคิดใหม่ด้านคำศัพท์มีว่า คำศัพท์ที่ใช้สอนนักเรียนนั้น จะต้องเป็นคำที่ชาวฝรั่งเศสใช้พูดกันในชีวิตจริง มิใช่มีอยู่เฉพาะในหนังสือเรียน แต่ไม่มีที่ใช้ การทำแบบเรียนสมัยใหม่จึงมักนำคำศัพท์มาจากพจนานุกรมที่ชื่อว่า "Le français fondamental" ที่ Commission de Recherche du Français Élémentaire จัดทำขึ้นภายใต้การนำของ G. Gougenheim ตั้งแต่ ค.ศ. 1951 ในพจนานุกรมนี้มีคำที่คนฝรั่งเศสใช้กันมากที่สุด 3,000 คำบรรจุอยู่ โดยแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. Le français fondamental 1er degré (F.F.1) - 1,500 mots

2. Le français fondamental 2ème degré (F.F.2) - 1,500 mots

วิธีการเพื่อจะได้มาซึ่งเหล่านี้คือการแอบไปอัดเสียงสนทนาของชาวฝรั่งเศสตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ที่ร้านขายของชำ ในซูเปอร์มาร์เก็ต ร้านกาแฟ หรือสถานีรถไฟแล้วจึงนำคำทั้งหมดมาคำนวณความถี่ และการกระจายความเบี่ยงเบนมาตรฐานตามหลักวิชาสถิติ จนได้ความถี่ของการใช้คำต่าง ๆ ลดหลั่นกันตามลำดับ จากหัวข้อเรื่องที่แตกต่างกันออกไปซึ่งเรียกว่า "centre d'intérêts" 16 หัวข้อเรื่อง คือ

Les parties du corps, les vêtements, la maison, les meubles, les aliments, les boissons, les choses qu'on met sur la table, la cuisine, l'école, le chauffage et l'éclairage, la ville, le village, les moyens de transport, les travaux de champs et de jardin, les animaux, les jeux de distraction, les métiers.

(Bureau des Inspections 1982 : 9)

คลื่นลูกใหม่ในการสอนภาษา

ในขณะนี้แนวความคิดใหม่ในการสอนภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาต่างประเทศของประเทศฝรั่งเศสเริ่มเบนความสนใจไปที่ "les grammaires notionnelles" ที่มีอยู่ในหนังสือ "Le Niveau Seuil" วิธีการสอนนี้ให้ความสำคัญแก่ compétence de communication อย่างแท้จริง โดยถือว่าภาษานั้นไม่ได้ใช้เพื่อเล่าเรื่องบรรยายเพียงอย่างเดียว แต่ยังใช้ในการตั้งคำถาม ออกคำสั่ง พิสูจน์ให้เห็นจริงถึงความคิดเห็นของตน ให้คำตัดสิน หรือแสดงความยินดีแก่บุคคลอื่น

ฯลฯ ปฏิบัติการเหล่านี้ คือ "actes de parole" สำหรับผู้เรียนภาษา สิ่งสำคัญไม่ใช่การพูดหรือการเขียนได้เท่านั้น แต่คือการ réaliser un acte précis ให้ผู้อื่นเข้าใจ

ทำไมจึงมีความคิดนี้ขึ้น เนื่องจากนักภาษาศาสตร์มีความเห็นว่า การสอนด้วยวิธีการสมัยใหม่แม้จะดีในหลาย ๆ แง่ แต่ก็ยังมีข้อบกพร่องบ้าง เป็นต้นว่า คนไม่ใช่เครื่องจักรที่จะคอยพูดตาม modèle หรือตาม stimulus เพียงอย่างเดียว เพราะบางครั้งแม้จะพูดได้ถูกไวยากรณ์ทุกอย่าง แต่ก็เป็นไปได้หรือเกิดยากในชีวิตจริง เป็นต้นว่า "ท้องฟ้าอยู่ในรถ" (le ciel est dans la voiture) ดังนั้น นักภาษาศาสตร์จึงได้หันมาสนใจเรื่อง actes de parole.

ในหนังสือ Le Niveau Seuil (1976) ซึ่งเป็นข้อมูลทางภาษาศาสตร์มีรายการของคำพูดที่คนใช้พูดกันจริง ๆ เป็นประโยคหลาย ๆ ประโยค ซึ่งมีเนื้อความอย่างเดียวกัน แล้วแต่ว่าจะเลือกพูดอันไหนจึงจะเหมาะสมที่สุด ส่วนประกอบสำคัญคือ ผู้พูดพูดกับใคร ที่ไหน อย่างไร (เช่น พูดกันตัวต่อตัวโดยเห็นหน้ากัน หรือพูดโทรศัพท์) สังคมไหน รูปแบบและเนื้อหาของข่าวเป็นอย่างไร เช่น เป็นจดหมายราชการหรือจดหมายถึงเพื่อน ตัวอย่างคือ

se présenter

prénom nom
— Je me présente François Vincent.

แนะนำตัวเป็นทางการ อาจพูดแนะนำตัวกับคนที่สูงกว่า

— Je m'appelle François Vincent.

— Mon nom est François Vincent.

— François Vincent.

— Vincent.

— François.

หรืออาจจะมีการแยกหัวข้อเรื่อง เช่น การอธิบายเกี่ยวกับสาเหตุ มีการให้ตัวอย่างคำและประโยคที่ใช้พูดกัน :—

explication causale (accent sur la cause)

pour :

Il a été arrêté **pour** vol

à cause de :

J' ai fait attention **à cause de** ce que tu m' avais dit.

การสอนที่เน้นเรื่อง situation de communication นี้เรียกว่า วิธี "Approche communicative" มีลักษณะที่สังเกตได้ดังนี้คือ การสอนพูดหรือเขียนนั้นขึ้นกับความต้องการของกลุ่มผู้เรียนว่าต้องการอย่างไร ไม่ให้เวลาเฉพาะสำหรับการสอนเสียงเพราะจะคอยแก้ไขให้ทุกครั้งที่คุณเรียนพูดผิด การสอนไวยากรณ์ จะเป็นแบบ explicite คือเอามาแจ้งให้ผู้เรียนเข้าใจ ใช้ภาษาแม่ของผู้เรียนเพื่อเปรียบเทียบกับภาษาที่เรียน มี document authentique (เอกสารจริง) ที่ไม่ได้สร้างขึ้นมาพิเศษสำหรับการสอน เช่น ป้ายโฆษณา ข้อบังคับ ตารางรถไฟเข้าออก สิ่งตีพิมพ์ในวารสารมาให้ให้นักเรียนได้ศึกษา สิ่งเหล่านี้เป็นอุปกรณ์ที่ใช้เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงภาษา เกิดความเข้าใจในการใช้ภาษาและวัฒนธรรม แบบเรียนที่ถูกผลิตขึ้นมาตามแนวคิดนี้คือ Intercode (1978) และ Archipel (1982)